

Uvodnik

Osrednja tema revije, ki jo imate v rokah, se bo nadaljevala tudi v fenomenu prihodnje izdaje revije Maska. Izbrana je bila v želji, da bi v debato o razmerah za produkcijo umetnosti vnesli konstruktivne elemente za rešitev nemogočega stanja, ki obvladuje to polje. Umetnost in kultura sta namreč v osemdesetih letih učinkovito prispevali k razbitju določenega političnega sistema in nastanku novega. Nemogoče stanje je posledica dejstva, da se v devetdesetih letih, ko bi politika morala končno opraviti pot do sodobne umetnosti in kulture, to ni zgodilo, zlasti ne za neodvisno produkcijo (čeprav se nereševanje sistemskih problemov danes kaže tudi v nacionalnih institucijah). Pot politike k umetnosti je bila opravljena, vprašanje, ali jo lahko štejemo za sodobno avtocesto ali je to »ročno izdelana« kozja stezica, se tokrat vnovič ponuja v premislek. Medvrstični bralci boste v sami strukturi zapisov in njihovi vsebini nemara opazili, da se je politika kot vedno vmešala v umetnost in kulturo, ta poteza pa prek svojih specifičnih pojavov (ne le estetskih, temveč ideoloških, infrastrukturnih, formalnopravnih in človeških) razkazuje telo slovenske politike. Če smo od novonastale države pričakovali, da bo v menjavi splošnih družbenih vrednot sprejela tiste, ki so se začele odvijati skozi izkušnjo dvajsetega stoletja in so po večini zamenjale idejo nacije z idejo urbanosti in individualnosti, smo očitno zelo nenatančno prebrali zemljevid in smer pohoda. Pred šestnajstimi leti porušeni politični sistem, ki je temeljil na nacionalnem kulturnem modelu, so med drugim intenzivno spodbodele zlasti tiste umetniške prakse, ki jim danes pravimo neodvisna umetnost in kultura in temeljijo na pravici do specifičnega individualnega izražanja in obstoja v urbanem okolju. Prav ta segment umetniške produkcije je v procesu transformacije že v devetdesetih letih postajal za kulturno politiko in administracijo vedno bolj marginalen pojav ter pristal na repu prioritete seznama. Slovenska kulturna politika namreč še danes (in o tem se boste na naslednjih straneh večkrat prepričali) ni pripravljena na celostni razmislek in učinkovite akcije, temveč le na manjše korake in kozmetične formalistične korekcije ter papirnate izjave. Nepripravljenost za reševanje statusa sodobne umetniške produkcije in neoblikovan pomen teh praks v državni kulturni politiki nam leta 2007 ne omogoča več vprašanja, zapisanega v reviji Maska ob »inventuri devetdesetih«, ali pomanjkanje kulturne politike ne pomeni ustvarjanja dokončnega statusa quo. Še manj nam današnje razmere omogočajo, da bi se spraševali, ali se bo Slovenija v želji po tem, da bo urejena država, odrekla ideji, da je država objekt, ki ga je mogoče zaobjeti v celoti (saj to ustavlja procese individualizacije), kar so prav tako v reviji Maska intenzivno spraševali akterji neodvisne scene v nekoliko bolj optimističnih, v smislu akcije in agitacije pa gotovo bolj propulzivnih časih med letoma 1992 in 1994.

Danes si prvega vprašanja ne moremo več postaviti, jasno je, da smo v fazi implozije sistema, sistema, ki se sesuva vase. Možnost za pozitiven, konstruktiven odgovor na drugo vprašanje je daleč od horizonta vseh dosedanjih odločevalcev o kulturni politiki. Zato želimo s tokratnim prvim delom fenomena odpreti polje razmisleka o smeri pohoda in o nadaljnjem natančnem branju zemljevida. V njem objavljamo dva ključna intervjuja, najprej s producentkami, ki delujejo v polju neodvisnega sektorja, nato pa s predstavnikom Ministrstva za kulturo RS. Zapisa načrtno vrtata v problem neodvisnega sektorja, kar neizogibno poteka v primerjavi z državnim, pri čemer ne gre za nikakršen napad nanje, saj je tudi pred njimi neizogibna reforma. Podane izjave in primeri, ki nakazujejo implozijo nefunkcionalne kulturne

politike, naj bodo bolj opozorilo, da je končno treba udejanjiti fleksibilnejše produkcijske odnose, ki bodo podpirali avtonomijo umetniškega ustvarjanja in kulturno politiko, ki bo ščitila pravice in potrebe heterogenih pogledov na sodobno umetniško produkcijo in njihov soobstoj.

Katja Praznik, odgovorna urednica